

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK V

DUNAJ, V SOBOTO, 1. IV. 1950

ŠTEV. 25 (298)

V Zgornji vesci slovenski župan

Enotna fronta vseh avstrijskih strank proti Slovincem

Minule dni so bile v skorajda vseh občinah na Koroškem volitve novih županov. V našem poročilu o rezultatih teh volitev bi se v glavnem omejili na naše ozemlje, na slovenske občine, ker bo to bralce Slovenskega vestnika gotovo najbolj in v prvi vrsti zanimalo.

Predno pa preidemo na posamezne občine, bi hoteli poudariti nekaj, kar je bilo sicer pričakovati, vendar pa je zelo značilno za odnos avstrijskih strank, bodisi te ali one usmerjenosti, do koroških Slovincem. Kakor nam prikazujejo rezultati volitev novih županov, je bila glavna težnja teh strank: na vsak način preprečiti izvolitev slovenskih županov! Tako smo le prečestokrat doživeli, da so se pri glasovanju združili vsi, ki se sicer tako hudujejo drug na drugega, se po časopisju najgrše napadajo in si dajejo najrazličnejše priimke. Tu, ko je šlo za to, da se prepreči izvolitev slovenskega župana, so si bili vsi popolnoma edini in pozabili na vse psovke, ki so si jih kdaj koli dali. Prav nič ni motilo tega ali onega socialističnega mandatarja, da je glasoval za VdU-jevskega župana, še manj seveda je to motilo odbornike OeVP. To nam je ponoven dokaz, da se zbratijo vsi, ki hočejo naš nacionalni pogin in vedno združeni in enotni nastopajo proti našim življenjskim interesom.

Da pa v slovenskih občinah, vsaj v večini od njih, v prihodnjih štirih letih ne bodo županovali slovenski možje, ni krivo samo to. V našem listu smo že nakazali, da bi marsikje imeli slovenskega župana, če bi se pri občinskih volitvah vsi slovenski rodoljubi brez razlike zavzemali za ustvaritev enotnosti, kakor je to delala Fronta in njeni člani. Rezultati županskih volitev nam ponovno na-

rekujejo nujnost ustvarjanja dejanske enotnosti vseh Slovincem, vseh slov. kmetov, delavcev in odbornikov, ne glede na njihovo svetovno-nazorno gledanje. Kjer pa smo ustvarili dejansko enotnost, tam, kakor smo že ugotovili, uspeh ni izostal. Če že nismo dosegli slovenskega župana, je bilo izvoljenih vsaj toliko slovenskih odbornikov, da bodo v prihodnjih letih lahko soodložali v vseh vprašanjih, da jih bodo morali poslušati tudi vsi ostali, pa če bi hoteli ali ne.

Enotnost je rodila uspeh

Zgornja vesca. — Na seji občinskega odbora dne 24. marca t. l. so izvolili slovenskega župana, Janeza Einspieler, pd. Sramsčnika. Za pr-

vega podžupana je bil izvoljen prav tako Slovenec, Janez Miškulnik, dosedanji župan zgornjeveške občine.

V Zgornji vesci so se za občinske volitve združili vsi narodno zavedni kmetje, delavci in obrtniki v „Zvezi kmetov in delavcev“, s tem ustvarili dejansko enotnost vseh slovenskih delovnih ljudi in tako izšli kot najmočnejša stranka v občini. Zdaj imajo slovenskega župana, ki jamči, da bo vodil občinske posle v skupno korist vseh občanov in delal izključno le v dobro ljudstva. V Zgornji vesci, kjer so že zadnja leta imeli slovenskega župana, so si tudi za bodoče ustvarili garancijo, da bodo narodno zavedni Slovenci v občini v vsem popolnoma enakopravni in da bo v občinskem uradu lahko vsakdo govoril v svojem maternem jeziku.

Akcijska enotnost VdU-OeVP-SPOe proti Slovincem

Škoflje. — Tudi tu so volili župana v petek, dne 24. marca t. l. Kmečko-delavska stranka, ki je izšla kot najmočnejša stranka v občini in dobila štiri mandate, je postavila svojega kandidata tov. Lovra Kramerja iz Holbič, izseljenca, narodno zavednega kmeta in poštenjaka, ki ga cenijo in spoštujejo skorajda vsi občani. Njemu nasproti je postavil tako imenovani „nestrankarski gospodarski blok“ (VdU), ki je izšel kot druga najmočnejša stranka in dobil tudi štiri mandate, svojega kandidata Maresch-a, ki je bil prvi nacistični župan v Škofljah in županoval od leta 1938 do 1944. Poleg tega pa je Maresch tujec in ne obvlada slovenskega jezika. Pri prvem in drugem glasovanju je dobil tov. Kramer štiri glasov, Maresch pa pet (za njega je glasoval tudi OeVP-jevec), dočim so socialisti glasovali za

svojega kandidata. Pri tretjem glasovanju pa je padla odločitev — s socialističnimi glasovi je bil izvoljen VdU-jevski župan Maresch.

Ker je šlo proti slovenskemu županu, so vsi pozabili — seve načrtno — da je VdU nacističen, da ogroža demokracijo v Avstriji itd., kar sicer i OeVP i SPOe v svojem tisku tako radi poudarjata. Da le ni Slovenec župan, je pa vse dobro in da nastopijo proti temu, se — če je potrebno — povežejo z vsakomur, čeprav z nacisti in najhujšimi sovražniki delovnega ljudstva. Mi jih po-

Velika zmaga enotnosti jugoslovanskih narodov pri nedeljskih volitvah

Zadnje nedeljo so jugoslovanski narodi na volitvah v Zvezni svet in Dom narodov ponovno izpričali svojo ljubezen do voditeljev nove Jugoslavije, vsemu svetu so glasno in odločno povedali, da so sami svoji gospodarji in da jih nobene težkoče in težave, prav tako pa tudi nobene grožnje in provokacije ne morejo ovirati na zmagoslavni poti v boljše bodočnost — v socializem. Z nedeljskimi volitvami so manifestirali zvestobo do državnega in partijskega vodstva, demonstrirali so svojo pripravljenost, kljub zaprekam nadaljevati socialistično obnovo in se pri temu zanažati le na lastne sile. Uspehi volitev so prinesli Ljudski fronti največjo zmago in dokazali, da hočejo narodi Jugoslavije tudi v

cem v Italiji višek. Vse pa spremlja besna gonja laži in klevet vsega italijanskega časopisja od fašističnega preko demokristjanskega pa do kominformističnega, ki ne služi drugemu kot v vzpodbudo za teroristične napade, atentate, požige itd. Te gonje se udeležujejo v parlamentu in senatu brez izjeme tudi vsi italijanski odgovorni državniki, gonje, ki je izraz neizmernega narodnostnega sovraštva do Slovincem v Italiji, ki je izraz italijanskega imperIALIZMA, katerega predstavniki se prav gotovo niso prav ničesar naučili iz zadnje svetovne vojne.

IZ VSEBINE

Prvo srečanje — Vstaja — V deželi dobrih ljudi — Pomlad — Ko bezek bo na gmajnah evel.

znamo in drugega niti pričakovali nismo. Toda že so s tem ravnali v interesu svojih volivcev, zlasti socialisti v interesu delavstva, ki ga baje zastopajo, je vsekakor drugo vprašanje.

Za prvega podžupana so izvolili tov. Kramerja, za drugega socialista Koplina, za tretjega pa spet odbornika Kmečko-delavske stranke Andreja Kovačiča.

V Globasnici

so prav tako socialisti pripomogli, da je bil izvoljen za župana OeVP-jevski mandatar Jožef Elbe, pd. Jop v Večni vesi. Na slovenski listi je kandidiral Tomaž Dumpelnik, ki je bil dolgoletni slovenski župan že pred vojno, prav tako v dneih po drugi svetovni vojni in izvrševal ta svoj posel v splošno zadovoljstvo vseh občanov. V kolikor bo novi župan delal v splošno korist ljudstva, je drugo vprašanje. Čuje se namreč — kakor nam poročajo iz Globasnice — da bodo zdaj s kočarji in revnimi pometali. Rekli bi pa, da nikakor ni dobro delati računov brez krčmarja!

Prav tako kakor v Globasnici je bilo tudi na Blatu in v mnogih drugih občinah na Slovenskem Koroškem. Povsod enotna fronta vseh proti Slovincem.

V našem listu smo že nešteto krat poudarili: **proti enotni fronti naših sovražnikov moramo postaviti svojo enotnost in strnjenoost**, kajti le tako se bomo ohranili, le tako se bomo lahko zoperstavili germanizaciji in onemogočili vse nakane velenemških žovinistov. Enotnost mora danes biti zapoved vseh narodno zavednih Slovincem, ki v resnici želijo dobro svojemu narodu.

bodoče iti pot napredka, demokracije in svobode.

Že na predvolivnih zborovanjih, ki so bila v vseh večjih in manjših krajih, je ljudstvo s številno udeležbo pokazalo, da se ne pusti odvesti s prave poti, temveč hoče enotno in združeno graditi boljše življenje zase in za bodoče rodove. Desettisoči in stotisoči so se zbirali na zborovanjih, kjer so obsojali vse klevete in napade informbirojevcev in imperialistov, kjer so izpovedali svojo povezanost z Ljudsko fronto in partijo.

Dan volitev je bil za vse jugoslovanske narode velik praznik, saj so prav ta dan prizadejali vsem klevetnikom in sovražnikom najhujši udarec, ko so z udeležbo na volitvah razkrinkali njihove laži in zlonamerne podtikavanja. V prazničnem razpoloženju so se podali v slavnostno okrašene volivne lokale, da z glasovnico v roki dokažejo svojo enotnost in strnjenoost. Že v zgodnjih jutranjih urah se je pretežni del volivcev oddolžil svoji volivni dolžnosti, posamezni kraji in volivni okolišji so medseboj tekmovali, kdo bo prvi dosegel stodontno udeležbo. Z zastavami, transparenti in godbo so korakali volivci na volišča in povsod so komaj čakali, da lahko oddajo svoj glas za kandidate Ljudske fronte.

Po dosedanjih poročilih je bilo po (Nadaljevanje na drugi strani)

Nov zločin nad Slovenci v Benečiji

Zločinom, ki jih je italijanska vlada dopuščala nad Slovenci v Italiji, se je pretekli teden pridružil nov, nezasišan zločin, ki nas spominja na čase požigov slovenskih narodnih domov v Italiji pred skoraj 30 leti. V Sv. Petru Slovenov ob Nadiži so stari in novi fašisti v noči na 24. marec požgali sedež Demokratične fronte Slovincem za Slovensko Benečijo. O tem zločinskem napadu piše glasilo Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Tržaško ozemlje „Primorski dnevnik“ med drugim:

„Zločinski teroristi so vdrli v pisarno DFS, sneli vhodna vrata, naložili nanje zunanja lesena okna, ves inventar pisarne, predvsem pa knjige, časopise, revije, brošure itd., pri čemer niso pozabili strgati z zida tudi slike pokojnega pesnika Otona Župančiča. Vse to so odnesli pred poslopje in požgali. Šele okoli 0.40 uri je orožnik, ki je pil v bližnji gostilni, opazil ogenj ter ga pričel gasiti, ko je bil inventar že skoro popolnoma požgan. Gotovo je, da bi se vžgalo tudi poslopje samo, če bi prebivalstvo v pravem trenutku ne opazilo ognja. Pripomniti je treba, da je v vasi precejšnje število oboroženih članov orožniške postaje ter da

se nahaja sedež DFS ob glavni cesti in v središču trga.

Po zločinskem umoru partizana tov. Andreja Juža, po mučenju članice Izvršnega odbora DFS tovarišice Marjete Bledič in po požigu doma tov. Peza je to najnovejši zločin v nizu grozodejnih razbojništev, ki jih tako očitno dopušča italijanska vlada nad beneškimi Slovenci, odkar je podpisala mirovno pogodbo in zajamčila Slovincem, ki so po krivični razdelitvi ostali zaslužnjeni v klerofašistični Italiji, vse človečanske in demokratične pravice, medtem ko vsem v zasmeh goriški prefekt govori o njihovi enakopravnosti...

Teror nad Slovenci v Italiji postaja vedno hujši. Naj poudarimo, da se še ni razkadal dim bomb, ki so jih fašisti vrgli na planinski ples v Gorici in spet drugih bomb, ki so jih vrgli v trgovino trgovca Korena, ni se še poglelo ogorčenje zaradi prepovedi obiskovanja slovenskih šol mnogim slovenskim učencem, ko je nedavno italijanski oficir pretepel slovenskega otroka, ki mu ni znal odgovarjati v italijanščini, in zdaj dosega s požigom sedeža DFS za Beneško Slovenijo teror proti Sloven-

Doprinos jeseniške železarnice k graditvi socializma v Jugoslaviji

Delovni kolektiv jeseniške železarnice si je z velikimi delovnimi zmagami priboril prvo mesto med kolektivi podjetij črne metalurgije v Sloveniji. V velikih tekmovanjih za višji delovni učinek so posamezne delovne brigade po več tednov preslele normo za 500 %.

Število udarnikov, med katerimi je poleg delavcev tudi mnogo žen in mladine, se večja iz dneva v dan. Od osvoboditve do konca leta 1949 je bilo v tovarni proglašeno že 1750 udarnikov. Samo v lanskem letu je dala železarna 1098 udarnikov, kar dokazuje, kako naglo se večja število udarnikov. Posamezni med njimi so s svojim požrtvovalnim delom že večkrat zaslužili ta častni naziv. Tako je bila delavka Marija Hafnerjeva, ki dela v izvijalnici, že osmič proglašena za udarnico.

V borbi za dvig proizvodnje, znižanje proizvodnih stroškov in izboljšanje kvalitete proizvodov nudijo podjetju veliko pomoč racionalizatorji in novatorji, ki so v dveh in pol planskih letih dali 686 predlogov za izboljšanje proizvodnje, od katerih jih je uprava sprejela in izvedla 515, ali 90 %.

Korenik Karl, delovodja v konstrukcijski delavnici, je z iznajdbo novega žerjava prihranil na času in materialu nad 370.000 din.

Tuman Slavko je iznašel racionalnejši način izkoriščanja varilne peči. Po njegovem predlogu se teža v peč vložena materiala poveča mesečno za 80 do 100 ton. Prešeren Joža, strojnik, je izdelal napravo za čiščenje cevi parnih kotlov. Prej je trajalo čiščenje peči osem ur na posameznika, z uporabo nove naprave pa opravi isto delo en delavec v 20 minutah.

Poleg raznih naprav in konstrukcij so zlasti važni predlogi, ki krepe domačo proizvodnjo, t. j., da uporabijo domačih surovin za izdelke, za katere je bil prej uporabljen uvoženi material.

Pri racionalizacijah in novatorstvih sodeluje ves tovarniški delovni kolektiv od vodstva do pomožnega osebja, kar dokazuje, kako tesno je sodelovanje vsakega kolektiva.

Z racionalizacijami in novatorstvi je jeseniška železarna prihranila državi 25.644.000 dinarjev. To niso

morda kakšni veliki izumi, temveč manjše spremembe, popravki in popravljene napake, ki pa dajejo skupno ogromen doprinos za dvig proizvodnje.

Poleg drugih priznanj so najboljši delavci prejeli za svoje požrtvovalno delo tudi visoke denarne nagrade. 283 delavcev je bilo nagrajenih skupno s 487.465 din. V prepričanju, da z izgradnjo socializma v deželi grade boljše življenje sebi in svojim otrokom, dajejo delavci jeseniške železarnice vse moči za ustvaritev petletke.

Velika zmaga enotnosti jugoslovanskih narodov pri nedeljskih volitvah

(Nadaljevanje s prve strani)

vsej državi oddanih 9.059.113 glasov za Zvezni svet, od teh za kandidat Ljudske fronte 93.23 odstotka, za listnico brez imen pa 6.77 odstotka; za Dom narodov je bilo skupno oddanih 9.058.683 glasov, od teh jih je dobila Ljudska fronta 93,42 odstotka, listnica brez imena pa 6.58 odstotka.

V posameznih republikah in avtonomnih pokrajinah je dosedanji izid volitev naslednji:

LR Slovenija: Ljudska fronta za Zvezni svet 92.35 odstotka, za Dom narodov 92.61 odstotka; listnica brez imena 7.65 odstotka oziroma 7.39 odstotka. — LR Srbija brez avtonomnih pokrajin: LF za Zvezni svet 92.23 odstotka, za Dom narodov 92.32 odstotka; listnica brez imena 7.77 odstotka oziroma 7.68 odstotka. — Avtonomna pokrajina Vojvodina: LF za Zvezni svet 86.12

odstotka, za Dom narodov 86.42 odstotka; listnica brez imena 13.88 odstotka oziroma 13.58 odstotka. — Avtonomna pokrajina Kosovo in Metohija: LF za Zvezni svet 93.79 odstotka, za Dom narodov 94.05 odstotka; listnica brez imena 6.21 odstotka oziroma 5.95 odstotka. — LR Hrvatska: LF za Zvezni svet 93.95 odstotka, za Dom narodov 94.35 odstotka; listnica brez imena 6.05 odstotka oziroma 5.65 odstotka. — LR Bosna in Hercegovina: LF za Zvezni svet 98.05 odstotka, za Dom narodov 98 odstotkov; listnica brez imena 1.95 odstotka oziroma 2 odstotka. — LR Makedonija: LF za Zvezni svet 95.25 odstotka, za Dom narodov 95.22 odstotka; listnica brez imena 4.75 oziroma 4.78 odstotka. — Črna gora: LF za Zvezni svet 99.69 odstotka, za Dom narodov 99.7 odstotka; listnica brez imena 0.31 odstotka oziroma 0.3 odstotka.

Prebivalstvo Madagaskarja se je uprlo imperialističnemu nasilju

Zaliv Diego Suarez na skrajnem severu otoka Madagaskarja je menda po zalivu Rio de Janeiro največji na svetu. V njem bi bilo dovolj prostora za vojno mornarico veselih. Sedaj se v njegovih globokih modrih vodah zrcalijo skoraj samo slikovite skale, pokrite z značilnim trnjastim rastlinstvom. Zato se ne smemo čuditi, da vzbujata ta zaliv že precej časa pohlep. Zaliv je važno oporišče na morški poti proti Indiji in ni pretirano, če bi trdili, da predstavlja zaliv ključ Indijskega oceana.

Nedvomno je zaliv zgubil mnogo na svojem pomenu z izgraditvijo Šueškega prekopa. Toda vsakdo ve, da ta prekop v primeru vojne ne bo uporaben. Zato bi bilo treba v tem primeru obnoviti morskot pot okoli Afrike mimo rta Dobre nade in zaliv Diego Suarez bi spet pridobil na svoji važnosti.

Zato opravljajo tam zdaj tudi važna dela. Poleg prejšnjega 206 metrov dolgega suhega doka gradijo novega; hkrati pa gradijo tudi velik arsenal. V ta namen so poslali tja 400 delavcev iz arsenalov v Brestu in Toulonu. Ti delajo skupno s tisoči delavcev z Madagaskarja. V bližini zaliva gradijo tudi veliko letališče z vzletiščem za 105-tonska letala, to je večja od vseh dosedanjih. Ekipa letajočih trdnjav naglo proučuje zemljepisno lego vsega severnega dela otoka. Hkrati gradijo tudi strateško cesto Majunga—Diego. Pred kratkim so si ogledali dela v zalivu razni ministri Južne Afrike ter angleške in ameriške misije. Strateški pomen Madagaskarja je tudi v njegovem naravnem bogastvu: v grafitu, sljudi in predvsem v še neizkoriščenih rezervah petroleja, urana in biferija.

Kruto zatrlje upora, ki je zahtevalo 90 tisoč smrtnih žrtev med prebivalci Madagaskarja, je imelo kot glavni namen ohranitev kolonialnih

privilegijev in dobičkov velikih družb. Toda vse to zatiranje kljub smrti ali pripora borcev ni moglo zatreti nacionalnega čuta in teženj po svobodi, ki so bolj živa kot kdaj koli.

Te težnje se kažejo v vseh dejanjih vsakdanjega življenja; kažejo se v borbi v podjetjih, v solidarnosti z ujetniki, v številnih resolucijah, ki zahtevajo njih osvoboditev, ukinitve izjemnih zakonov, ki so odpravili svobodo združenja in tiska. Te težnje se kažejo končno tudi v rezultatih zadnjih volitev, pri katerih je Zele Rasoanoro, eden izmed pogumnih voditeljev madagaskarskega nacionalnega gibanja, dobil 40 odstotkov vseh glasov.

Italijanski načrti glede Trsta

Vodilni jugoslovanski državniki so v zadnjem času dali glede Trsta in vsega ostalega ozemlja, naseljenega s Slovenci in ki ni priključeno k Italiji kakor ne k Jugoslaviji, dovolj jasnih in nedvoumih izjav, ki povedo, da se Jugoslavija tem krajem ne more odreči in da ne pristaja na nikakršne odločitve, ki bi te kraje ponovno spravile pod tujo nadoblast. Za Kardeljem je tako odločno stališče Jugoslavije podal pred kratkim tudi notranji minister LR Slovenije, ko je dejal, da delajo imperialistični italijanski krogi zgrešen račun, ko mislijo na Trst in ostale s Slovenci naseljene kraje.

Te izjave so v vrstah italijanskih iredentistov in imperialistov sprožile vik in krik. Podprti od italijanskih kominformističnih šovinistov so začeli igrati na staro ploščo o „jugoslovanskem terorju v coni B“, o slovanizaciji Italijanov, o raznih kršitvah mirovne pogodbe itd. Posebno so to gonjo ojačali v zvezi z administrativnimi volitvami v coni B, ki

V Diegu so se pomorske oblasti in kolonialna uprava poslužile vseh sredstev, da bi popolnoma preprečile borbo delavcev v arsenalu. Poslužili so se sramotnih rasnih diskriminacij, hoteli so madagaskarske delavce prisiliti, da bi se vpisali v žolte sindikate, na vse načine so ovirali francoske in madagaskarske delavce v njihovi borbi. Toda vse te spletke so se izjalovile. Vsi francoski in madagaskarski delavci so zdaj združeni v francoski splošni zvezi dela. Borba madagaskarskega ljudstva se pogumno razvija naprej. Združeni v tej borbi z drugimi demokratičnimi silami bodo prebivalci Madagaskarja preprečili imperialistične načrte.

bodo meseca aprila, in pa v zvezi z vzpostavitvijo carinske unije med Jugoslavijo in cono B.

Vsa ta gonja izraža zavest italijanskih imperialistov in iredentistov, da so zaman vsi njihovi pohlepni načrti, dokler je tu socialistična in neodvisna Jugoslavija, ki zna braniti interese svojih narodov. Isto izraža tudi spomenica italijanske vlade, ki jo je pred kratkim izročila jugoslovanskemu poslaniku v Rimu, v kateri italijanska vlada protestira proti vzpostavitvi carinske unije med FLRJ in cono B in v kateri hkrati medlo izraža svojo pripravljenost na pogajanja med vojaškima upravama obeh con za doseg ekonomske in carinske unije med obema conama.

Da ima italijanska vlada pri temu svoje posebne načrte v smislu kominformistične „boljše rešitve“, ni težko ugotoviti, saj je ista vlada na tozadevne predloge jugoslovanske vojaške uprave že od vsega početka odgovarjala negativno.

Po širnem svetu

Kairo. Po poročilih iz Libije nameravajo Angleži postavititi tako imenovano „Armado Girenaijke“, ki bi se pod poveljstvom angleških oficirjev borila proti vedno silnejšemu osvobodilnemu gibanju. Osvobodilni odbor Libije je proti temu nasilju Angležev najostreje protestiral pri generalnemu sekretarju Organizacije združenih narodov Trygve Lie-ju ter zaprosil za intervencijo.

Atene. Kakor poroča časopis „Maha“, se nabajajo politični priporniki zapora Akrovavplion že nad 2 tedna v gladovni stavki. eden izmed jetnikov je vsled oslavitve že umrl; toda tudi življenje vseh ostalih je v nevarnosti. Jetniki so napovedali gladovno stavko zaradi stalnega mučenja, s katerim hočejo jetnike prisiliti, da bi spremenili svoje politično prepričanje.

Berlin. „Berliner Zeitung“ iz Düsseldorfa poroča, da je znašal primanjkljaj Zapadne Nemčije v zadnjem polletju 4 milijarde mark. Že sam finančni minister je označil finančni položaj kot katastrofalen.

Melbourne. 2 tisoč rudarjev je stopilo v stavko, da protestirajo proti ukrepom, s katerimi je avstralska vlada zagrozila stavkajočim pristaniškim delavcem v Brisbane.

Beograd. Na dan volitev so romunske oborožene sile ob jugoslovansko-romunski meji izvršile spet novo provokacijo. Med Radujevo in Helinom so zjutraj pričeli streljati s strojnimi na jugoslovansko ozemlje in je obstreljevanje razen kratkih presledkov trajalo skoraj 3 ure.

Beograd. Iz Beograda sta odpotovala izredni poslanik in opolnomoženi minister FLR Jugoslavije v Egiptu Milan Ristič in generalni konzul FLRJ v Bombaju Vjenčeslav Mesarič.

Koper. V Izoli v jugoslovanski coni Svobodnega tržaškega ozemlja je bil ustanovni občni zbor Zveze Italijanov istrskega okraja, ki si je zadala nalogo, delati za širitev italijanske ljudske kulture v jugoslovanski coni STO-ja.

Sofija. Osebe jugoslovanskega poslaništva v Sofiji in jugoslovanski državljani, ki živijo v Bolgariji, so se udeležili nedeljskih volitev. Da bi udeležbo pri volitvah preprečile, so bolgarske oblasti zastražile poslopje jugoslovanskega poslaništva, kjer so bile volitve, z velikimi policijskimi oddelki in agenti. Kljub temu pa so se jugoslovanski državljani udeležili volitev in oddali svoje glasove za Ljudsko fronto.

Peking. Vitnamska obveščevalna služba poroča, da je bilo v borbi vitnamskih osvobodilnih sil proti francoskim kolonizatorjem 600 francoskih vojakov onesposobljenih za borbo. Med borbo je vitnamska artiljerija potopila dve francoski ladji, na kateri so se nahajali francoski padalci.

Grško ljudstvo razočarano nad novo vlado

Grško ljudstvo je razočarano, ker je po volitvah dobilo namesto levičarske desničarske vlado. Nezadovoljstvo vlada do komaj sestavljene Venizelosove vlade. Populisti so namreč obljubili Venizelosu brezpogojno podporo pod pogojem, da ne bo njegova vlada izvršila nobene upravne ali diplomatske spremembe. Venizelos pa se je moral obvezati, da ne bo sprejel nobene važne odločitve glede amnestije niti ne glede razpustitve zbornice. Obvezal se je, da se bo za vsak tak korak posvetoval s populisti. Na ta način se je Venizelos izročil na milost in nemilost desnici, ki je bila sicer na volitvah poražena, sedaj pa je prav za prav spet prišla na oblast.

Voditelj levičarske demokratične zveze Sophianopolos je izjavil, da se bo mir povrnil v državo, le če bo razglašena splošna amnestija.

O deželi dobrih ljudi

Brda...

Ves dopoldan me je hajkala švabska divizija tam po furlanski nižini. Pol mrtev sem se privlekel v prvo slovensko vasico. Toda komaj sem vstopil v hišo, da bi se odpočil, in mi je gospodinja ponudila vina in kruha, že plane skozi vrata dekle: „Tovariš, pojdi hitro naprej, švabi so že za vasjo!“ „Kam?“ se mi je iztrgalo. Nisem poznal ne krajev ne poti, lahko bi prišel švabom naravnost v naročje.

Naglo sem pograbil brzostrelko in šinil skozi vrata. Toda tam me je že prijel za roko drugo dekle: „Teci-va tukaj!“

V kakih treh vaseh je bilo tako. Švabi so mi bili povsod za petami. Iz Krmina je prišla namreč cela divizija in se kot povodenj razlila po Brdih. Pa niso bili več hrabri kot nekoč, prišli so le ropat. Cele kolone dobrega briškega vina so vozili v Krmin in Gorico. Prašiči in kokoši so šli z njimi in vse, kar ni bilo priraslo ali pribito in je imelo kakšno vrednost v švabskih požrešnih očeh.

Popoldan sem prispel v Imenje, prijazno, a revno vasico. In vendar mi ni bilo treba prositi za hrano. Kar sami so nosili. „Na jej, tovariš! Gotovo si zelo lačen. Na še malo vina, ne bo ti škodovalo!“ so me silili.

A tudi Imenju se je bližal sovražnik. Hotel sem iti naprej.

„Ne hodi! Varno te bomo skrili. Saj sam itak ne moreš nič proti ti-sočem. Partizanskih brigad ni tukaj!“

Moral sem se vdati. Z dokaj nezaupanja sem se prvokrat v življenju splazil v bunker. Skopan je bil v zemlji pod listnikom poleg hiše. Malo niže se je nalistnik naslanjal hlev, ki je bil kot prilepljen k bregu. Na ravnem ga niso mogli postaviti, saj v Brdih ga ni gospodarja, ki bi imel sto metrov ravnega sveta. Kmet je odgrebel listje, dvignil pokrov — in že sem bil v temni luknji. „Na svečo! Še to kožaro primi!“ je dejal in pokrov se je poveznil nad menoj. Bil sem sam v temi. Slišal sem šep, kako je grabil listje; končno je zavalil nanj nekaj težkega, brano ali plug. Dolgo časa je ropotal, nakar je vse utihnilo.

Prižgal sem svečo in posvetil z njo po prostoru. Ne, luknja ni bila tako slaba. Precej prostorna in suha je bila. Imel sem kar štiri odeje in lepo zalogo živil; še na cigarete ni možak pozabil. Pa vendar, kaj če niso izdajalci? je glodala misel. Kaj če me niso zvalili sem, da bi me predali Nemcem? Če sem se sam ujel v past?

„Tovariš, tovariš, čuješ!“ mi je udarilo na uho. Zdrnil sem se.

„Zdaj bodi tiho in svečo ugasni!“ je nekdo pritajeno govoril nad menoj. Utrnil sem svečo in s tesnobo in nemirov v srcu poslušal, da so švabi že na koncu vasi, da se bližajo hiši, da bodo zdaj tukaj.

Kako strašno počasi teče čas v bunkerju! Čakaš, čakaš, kdaj boš ujel kakšno besedo od zunaj, da boš zvedel, kje je sovražnik. Vsaka minuta je dolga ura.

Dolgo časa nisem nič slišal. Že sem se pomiril, češ švabi so že odšli: morda so pa našli kje sod dobrega vina in je to sedaj za njih važnejše kot pa takle samcat bandit. Tedaj pa je vzbudilo mojo pozornost govorjenje, ki je prihajalo iz hleva. Ljudje so morali biti tam. Toda razumeti nisem mogel nič. Kmalu pa je nekaj butnilo v zid, ki je bil stena mojega bunkerja. Butnilo je drugič, tretjič, kar naprej. „Kaj je to?“ sem se zdramil in roka mi je nehote segla po revolverju. Kmalu se

je posvetila ozka špranja. Brez diha sem se stisnil k drugi steni bunkerja. Samo nekaj tega prokletega listja, ki ga je kmet nasul na tla, se je vsulo skozi špranjo. Še dvakrat je butnilo. Železna konica palice, s katero lomijo kamenje, se je pokazala, se dvignila in izginila nazaj. Mrzel pot mi je lil po obrazu. „To so švabi,“ me je spreletelo.

Nepričakovano je vse utihnilo, železna palica je izginila, koraki so se oddaljevali. Bržkone so odhajali, ker je bil zid predebel in ga niso mogli pretolči. „Zdaj gredo na vrh,“ sem pomislil in še trdneje stisnil revolver. Čakal sem minuto, dve, zadržujoč dih. V smrtni grozi sem str-

ka in javila, da so švabi odšli čez Kojško nazaj proti Gorici.

V vasi je zavladalo veselje. Dekleta so me obsula z vprašanji po svojih bratih in fantih, ki se borijo v brigadah onstran Soče. Vse jih je zanimalo, pa kaj bi jim pravil, saj so marsikaj vedele bolje od mene. Nič takega ni bilo, če se je v Čepovanu pojavilo dekle z nabasanim nahrbtnikom in smehom na licih in iskalo svojega brata. Kmalu si zvedel, da nosi pozdrave iz Brd. Niso se ustrašile dolge in nevarne poti, samo da bi za urico videle brata, fanta ali očeta, ki je bil borec. Niso poznale lepše besede kot: „Moj brat je partizan!“ Nikdar v življenju se nisem

Branko Žužek:

POMLAD

*Nocojšnjo noč sem čul, kako pomlad
lahno po prstih je med nas stopila.
Zdaj, ko Te ni, spoznal sem ljubica,
zakaj si s strahom to pomlad slutila!*

*Zdaj, ko Te ni, so zažvižgale veja;
nebo žari, razgrnil se je smeh.
Le češnjevi cvetovi me težijo;
zagnal jih bom po sončnatih poteh.*

*Posipal z njimi bom še zadnjo pot,
ki vodi do otožnega srca.
Morda tedaj, ko dan se nagne v mrak,
po češnjevih cvetovih boš prišla . . .*

mel v strop, kdaj se odpre pokrov in zagledam zadnjikrat v življenju sonce.

Tišina! Strašna, grozo vzbujajoča tišina, ki stiska srce in sili, da bi v grozi zavpil: „Tukaj sem! Toda ne boste me dobili!“ — in si pognal kroglo v glavo.

Zdelo se mi je, da sem čakal celo večnost, ko sem končno zaslišal besede: „Tovariš, končano je“. Kamen se mi je odvalil od srca. In še v tistem trenutku sem si obljubil, da ne grem nikdar več v bunker, pa naj bi bil še tako dober.

Ko sem prilezel spet na dan je sonce še vedno razlivalo svojo bleščavo po briških gričih. „Dolgo sem bil v njem, kaj?“ sem vprašal. „No, kakšno poldrugo uro je moral biti,“ so mi prijazno odgovorili. Poldrugo uro, zame pa stoletje!

Ljudje so bili spet dobre volje. Sam smeh jih je bil. Vprašal sem po švabih.

„Tam naprej v drugi vasi nakladajo vino, roparji!“ so mi odgovorili.

Potem je pa še vedno nevarnost, da pride kakšna patrola v vas?“

„Brez skrbi bodi! Naša straža stoji za vasjo, nobeden ne more neopazen mimo.“

„Kdo pa straži?“
„Marička,“ odgovorijo.
„Marička?“

„I, kako pa, dekleta so za stražo boljše. Švabi so še vedno preneumni, da bi doumeli, da je dekle, ki mirno dela v vinogradu ob poti, stražar. Če bi bil možki, bi bilo drugače.“

Kmalu nato je pritekla brhka Bri-

počutil tako lepo kot tistega večera. Sedeli smo na širokem ognjišču in si pripovedovali doživljaje. Pol vasi je bilo zbrane. Sami dobri, zlata vredni ljudje, ki so žrtvovali vse za nas. Nič jim ni bilo mar, če so jim dopoldne švabi odpeljali vino, ali vzeli prašiča. „Kmalu, tovariši kmalu bo bolje! Takrat pridi v Brda. Takrat boš videl, kaj smo Brici. Če nam vzamejo vse, zemlje nam ne morejo!“

Od nekod so prinesli harmoniko in že smo se zavrteli po podu. Zjutraj hajka, zvečer miting! To je bilo življenje! Nisi videl mrkih obrazov. Še stari oča se je vrtel s priletno mamko, pa jo je kmalu izpustil in zagrabil mlado Maričko. Udaril je z ного ob tla in zavriskal: „Naj živi svoboda v Brdih!“

Ko sem zjutraj odhajal, je bil moj nahrbtnik poln dobrot. Brike so mi ga napolnile. „Da ne boš lačen in žejen, tovariš! Pot čez Sočo je dolga. Pa še pridi!“ so me pozdravljali in vabili. „Pridem, prav gotovo bom prišel!“

Čudoviti ljudje živijo v Brdih. Preprosti in dobri. In svojo zemljo ljubijo in življenje in — svobodo. Nekam drugače je pri njih kot drugod po Slovenskem. Vsaka najmanjša vasica ima vaško zaščito. Večino ma so bile same mladinke. Na vseh hribih, na koncu vsake vasi so stražile noč in dan. Če se je le premaknil švab iz Krmina, so takoj vedeli v Brdih. Kot po telefonu je šlo od vasi do vasi: „Švabi v Fajani. Švabi v Kozani. Švabi gredo proti Šmartnem. Tristo jih gre proti Kojškem.“ In že so hiteli skrivati hrano in mast in vino v bunkerje. Cela Brda so en

Lojze Krakar:

Ko bezeg bo na gmajnah cvel . . .

Ko bezeg bo
na gmajnah cvel,
bom s tabo šel
tja v gozd, v pomlad,
z roko ti pleča
bom objel,
ob tebi šel
v večerni hlad.

Na ustne dal
ti bom poljub . . .

Brez svetlih sanj
in brez objub
prišel te v svoje
bom roke
in ti prisegel:
ljubim te!

sam bunker. Vsaka hiša ga ima. Ne enega. Dva, tri. Nikdar niso švabi našli ne masti, ne eno svinjsko pleče, ničesar, kar je moči skriti. Nikdar niso našli velikih intendantskih bunkerjev, ki jih je bilo v Brdih vse polno, odkoder se je pošiljala hrana na deveti Korpus. Seveda bi lahko našli, toda s ponosom so rekli Brici: „Pri nas ni izdajalca!“ in res niso našli v celih Brdih človeka, kateremu bi lahko rekli, da ni zanesljiv. Od malega otroka do starega moža so bili trdno in neomajno za nas. Noben Bric ni mogel razumeti, da so na Kranjskem ljudje, ki jim pravijo „domobranci“. Nikjer ni bilo ljudi, ki bi z večjim ponosom zatrjevali: „Mi smo Slovenci in Jugoslovani!“ Nisi našel človeka, ki ne bi trdno verjel, da bodo Brda v Jugoslaviji. Da, naša lepa, sončna Brda, naši ponosni Brici so bili vsi za nas, so nam dali vse, kar so imeli, zato, da bi po dolгих stoletjih hlapčevanja prišli v naročje svoje velike domovine Jugoslavije. Kateri partizan, ki ga je pot zanesla v Brda, ne reče, da je bilo tam najbolje in najlepše. Vsak, ki je bil kdaj v Brdih, nosi v srcu svetlo podobo zemlje, ki je naša, ki nas ljubi kakor mati svojega sina.

Jeseni sem bil v Brdih. Hodil sem od vasi do vasi. Pa saj to niso bila več Brda! Tukaj niso živeli več veseli ljudje. Mrko so obirali grozdje. Izpod oči so zrli na tuje vojake, ki so pijani hodili skozi vas.

Sonce v Brdih je umrlo. Ne najdeš več nasmejanih deklet. Molče delajo, delajo in ne vedo, zakaj delajo. Saj je vseeno. Vse je izgubilo svoj pomen. Prej so se borili, padali so, a so upali, so živeli. Zdaj pa . . . Kar razumeti ne morejo. Mar je vse to res? Mar naj bo vedno tako? Ali niso tuji vojaki, ki so jim preje bili zavezniki, prinesli svobodo in pravico? Ali so tudi oni zakopali pravico, iz strahu pred briškimi koloni, pred sončnimi slovenskimi Brdi? Ne, ne morejo verjeti. Pa vendar . . . Ko vidijo svoje bivše priganjače, ki so jim skozi dvajset let in več trgali meso s telesa in pili kri iz srca, kako se spet šopirijo po vaseh, tedaj jim je najhuje. „Zadavil bi ga, hudiča!“ pravi postaven Bric. „Pa kaj . . .“ In vendar, Brici upajo! Verujejo v pravico, v nas in v našo moč!

„Kdaj boste prišli?“ so me vprašali. Zakaj smo se borili? „Ženam silijo solze v oči: „Zakaj je padel moj sin?“ Može stiskajo pesti: „Vse bomo prodali in šli v Jugoslavijo, če ne bo drugače!“

„Ne pozabite nas!“ so mi klicali v pozdrav, ko sem odhajal.

In ne bomo pozabili! V Brdih bo kmalu spet zavriskal fant in zapelo dekle. Spet bodo zacvetele češnje in breskve. Brda bodo en sam pisan vrt cvetja. In naša bodo. Za vedno!

France Štiglic:

PRVO SREČANJE

Vse popoldne sem prebil skrit v senu na podu. Zakopal sem se ob steni prav do dna. Prah mi je silil v usta in nos, ki sem ga venomer skušal spraviti čim bliže špranjam med deskami, skozi katere se je svetil poznojanski dan. Ven si nisem upal in kadar sem zaslišal na ovinkasti cesti brnenje avtomobila, sem celo nos odmaknil od špranje.

Čakal sem, da pridejo partizani in me vzamejo s seboj.

Pod večer je prišel na seno domači sin, ki je bil kurir v četi. Zdaj sem zlezal tudi jaz na vrh, iz hiše pa so nama prinesli kruha in mleka.

„Klobase delajo,“ je zadovoljno ugotovil fant. Misel na klobase naju je kmalu premagala; še pred večerom sva zlezla s poda v hišo in ostala za pečjo. Po polnoči je potrkalo na okno. Skojevci, ki so se vračali iz večdnevne akcije, so naju potegnili izza peči. Sami mladi in veseli fantje so bili. Mimogrede so pobrali nekaj domačinov in delavcev na cesti, ki so še delali sramoto Kokrški dolini. Posebno veliko besedo od novincev je imel južnjak Hasan. „Minomet ali pa težko bredu mu bomo dali, pa bo dober,“ je ugotovil Ružo.

Skoraj svitalo se je že, ko smo se odpravili kar po cesti čez preddvorski most.

Vso noč smo prepevali pred žandarmerijo, pa se noben hudič ni pokazal. So pripovedovali partizani. „Da bi jih mi napadli, nas je bilo pa spet premalo.“ V Preddvoru smo tik žandarmerije ostrigli dve izdajalki, ki sta zagnali tak vrišč, da sem mislil, da bodo vsak čas pridrveli Nemci iz Kranja. Pa noben žandar ni glave pomolil na plano, tako, da je mitraljezec Silvo kar mencial za mitraljezem, ker ni bilo nikogar na izpregled.

Striženje je najbrž precej dolgo trajalo. Kajti le tako je mogel kurir Metod v travi za živo mejo sladko zaspati, da se ni prebudil, ko smo mi odšli, in smo res pozabili nanj. Zdravil ga je šele dan in govorenje delavcev, ki so hodili na delo. Malo začudeno je pogledal, nato pa mrknil v goščo, „da si Švabi ne premislijo“, kot je pozneje pravil. Mi smo medtem že stopali v breg na Bašenjskem travniku. Luna je bledela za Jelovco, za Krvavcem pa je silil dan in nas priganjal.

Molžali smo in premišljali vsak svoje. Kopica vtisov me je navdušila, lahkega sem se počutil, kljub temu, da smo hodili že precej dolgo.

Vrhu travnika smo se ustavili, prav ko se je sonce zalesketalo na rosi na travi. Tovariši so odvezali nahrbtnike in razdelili kruh in meso. Jedli smo in iskali v daljavi šmarjetno, ki je vstajala iz megle. Tam spodaj smo slutili mesto. Tam so se prav zdaj razhajale jutranje patrole ter z nasajenimi bajoneti že navsezgodaj vzbujale grozo med ljudmi.

„Gremo!“ Po gozdni stezici smo prišli v taborišče kranjske čete. Pravkar je prispel tudi novi komisar; ta bo osnoval iz čete bataljon, ki bo štel že osemdeset mož.

Tiste čudno tople januarske dni je bilo življenje v taborišču kaj idilično. Čez dan smo opravljali drobne opravke, imeli sestanke ali pa poležavali na rjavem suhem listju ter se gredli na soncu. Pod noč so odšle patrole v akcije. Nekatere v zasedo na švabske avtomobile in patrole, druge pa kar nad postojanke, oboje pa so se vračale dobre volje in otovorjene z živili iz švabskih skladišč. Kaj posebnega se ves ta čas ni zgodilo, le nekemu je razmesarilo nogó. Ko smo stopali v koloni, se mu je odtrgala bomba izza pasa in padla na tla. K sreči je bila razdalja v koloni velika, tako da kaj hujšega ni bilo.

Doma pa se je oglašala vesela pesem in tovariški pogovorí so trajali pozno v noč, vse dokler nas ni nagnal kuhar spat.

Ves čas pa so prihajali in odhajali kurirji, menjavale so se straže in patrole, bilo je kot na manevrih.

Puške že nisem imel. Kadar sem šel na stražo, sem si jo izposodil ter mislil na tiste čase, ko dobim svojo.

Naše taborišče je bilo v grapi med Malo poljano in Storžičem, na majhni planoti, do katere je segal kakor dolg jezik plaz izpod vrha.

Neko jutro proti koncu meseca pa je bilo v taborišču še živahneje kot po navadi. Vrnila se je patrola, ki je odšla pred tednom dni na Primorsko po orožje. S seboj je prinesla puške, dve strojnici in celo lahki minomet ter celih sedem min. Istočasno pa so prišli tudi obveščevalci ter prinesli vesti, da so se pripeljali na Golnik, v Bašelj in Preddvor Nemci. Zdaj so vstali še tisti, ki so se prej še obotavljali. Naglo smo razdelili orožje. Dobil sem puško, ki je bila brez jermena, zato pa sem imel nabojev kar sto petdeset. Hasan je res dobil minomet, slišati je bilo njegov globoki glas, ki je prevladoval nad vsemi.

Ko smo stali tako oboroženo v vrsti, nas je bilo veselje pogledati. Bataljon je imel štiri strojnice, minomet, vsi borci so imeli puške. V zanosu smo pozabili na Nemce, ki so se zbirali okrog nas. Šele oddaljeno brnenje avtomobilov in obveščevalci, ki so prinesli nove vesti, so nas zdramili. Komandant je odposlal dve patrole v izvidnico. Ena je odšla proti Gojzdu, druga pa na Poljansko sedlo, da bi ubranila Nemcem dohod s tržiške strani. S to drugo patrolo sem odšel tudi jaz.

Veselo smo se dvigali po plazu proti sedlu. Hiteli smo, da nam je pol lil po obrazu. Razen mitraljezca smo bili sami mladi partizani. Ko smo bili že precej visoko in ni bilo ne videti ne slišati nikjer nobene nevarnosti, smo postali razigrani. Ustavljali smo se za vsako skalo ter merili s puškami v dolino. Mitraljezec pa je namerjal strojnico na Ovčjo pot in venomer ponavljal: „Ali bi jih hudiče!“ Skoraj pod vrhom

smo bili, ko smo zaslišali od spodaj silno streljanje.

„Aha,“ smo obstali, „so se že udarili!“

„Potokova zbrojevka,“ se je smejal naš mitraljezec, „ali jo slišate, kako poje. Tó jih bodo!“

Streljanje v dolini je polihnilo ali pa ga je odnašal veter, ki je pihal v nasprotno smer. Postavili smo stražo na potrebnih krajih. Veter na sedlu je bil leden, tako da smo se menjavali kljub sončnemu dnevu vsake četrt ure. Tako smo ostali prečko popoldne, ko se je sonce že nagnilo. Januar je bil in že po četrti uri se je pričelo mračiti.

Zdaj smo nekaj časa premišljevali. Slišati ni bilo nikjer ničesar. Vedeli smo, da Švabi ne bodo ostali do večera v gorah, če jih že niso prej pregnali. Ponoči se niso upali ostajati v gorah. Zato smo se odločili da se vrnemo.

Bataljon spodaj je Švabe tako že razgnal, preko sedla pa ne preti nobena nevarnost. Vračali smo se dobre volje. Na Poljanah smo se ustavili. Napili smo se vode, nato pa ustrelili vsak nekaj nabojev v smreko, da bi videli, „kako nese puška“.

Potem smo se spustili navzdol.

Nad Savo in poljem je že vstajala tenka megla. Med gorskimi stenami je bila tišina. Zdaj se nam je mudilo. Radi bi bili čimprej v taborišču. Tako smo hiteli, utrujeni od hitre hoje smo pozabili na Švabe in hajko. Mahoma pa se je Tilen, ki je šel prvi, ustavil in zakričal: „Švabi!“

Kot bi trenil smo se obrnili in se pognali nazaj. Že po nekaj trenutkih pa smo se že spet ustavili. „Kam bežimo?“ Zagnali smo se za prvi rob ter naperili puške. „Švabi? Kje?“

Tilen je bil „paničar“. Švabi so bili res, toda globoko doli v dolini. Stopali so proti avtobusom, da se odpeljejo domov. „Jaz paničar,“ se je smejal Tilen, „kaj pa vi?“

Oddahnili smo si. Kljub temu pa nas je obšla neka tesnoba. Nekaj časa smo še strmeli v gozd, v katero so izginili Nemci, nato pa smo se odločili in se spustili po grapi proti taborišču.

„Kaj, nagnali so jih. Najbrž do

taborišča še prišli niso,“ smo ugotovili ter kmalu postali spet dobre volje.

Stopal sem prvi. Skoraj pred taboriščem smo bili. Pripravljaj sem se že na klic „Stoj!“, ko sem naenkrat obstal ko prikovan, da me je Tilen, ki je zdaj stopal za menoj, skoraj podrl.

Pred menoj na stezi je ležal mrlj. Ubil partizan. Bos je bil in napol slečen. Prsi je imel vse krvave in glavo presekanó. Na ustnicah se mu je strdila sraga krvi.

Stali smo otrpli in groza nas je obšla. Kaj se je zgodilo?

„Jože je,“ ga je prepoznal Ružo. Kuhar Jože je bil star že petdeset let. Bil je kmet iz doline. Ko je bil še doma, se je v njegovi hiši zdravil partizan za pljučnico. Nekega dne so prišli Švabi. Partizan se je sam ustrelil, Jože pa je pobegnil k partizanom. Ostal je pri njih za kuharja. Malokdaj je govoril, venomer je mešal mešto in makarone ter suho premikal ustnice. Le kadar je kdo kaj godrnjal zaradi hrane, mu je ostro odvrnil: „Partizan si, kaj bož nergal!“ Zvečer pa, ko je bil kotel že pomit in so prepevali ob ognju partizanske in narodne pesmi, je sedel Jože ob komandantu ter premišljal, kako bo, ko se vrne domov. Oba s komandantom sta bila kmeta. Zdaj je ležal Joža na stezi z razbito glavo, lih in nem, kot je bil vedno. Pokrili smo mu z vejami obraz. Nato pa smo s tesnobo ter v velikih presledkih stopali naprej. Drugi, ki smo ga našli, je bil prejšnji komisar Miško. Prejšnji dan bi moral oditi na novo mesto nekam proti Kamniku. „Nocoj ostanem še pri vas,“ je dejal in je ostal pri nas. Kot je bilo videti, je bil ranjen in se je sam ustrelil. Tako smo našli še dva partizana. Taborišče je bilo razdejano. Kotel je bil prevrnjen in trikrat prestreljen.

Kaj se je zgodilo? Kje so tovariši?

Zmrazilo se je. Morali smo do ljudi. Ponoči smo zadeli na patrolo, ki je odšla prva iz taborišča. Skoraj bi bili drug drugega pobili.

V vasi se je kmalu zbral ves bataljon razen nekaterih, ki jih ni bilo več. Izvedeli smo, kako je bilo.

Švabi so prišli s treh strani. Tisti, ki so prišli od zgoraj po Ovčji poti, so bili v belih plaščih, da jih ni bilo ločiti od snega. Z vseh treh strani so hkrati udarili na bataljon, ki je stal še v vrsti v taborišču. Po prvem presenečenju se je bataljon porazdelil ter se prebil iz obroča. Potokov mitraljez je res položil nekaj Nemcev in Potok, ki je bil sicer kmečki fant, a pesnik, je že drugi dan napisal pesem o tem. Hasan se je predal brez boja z minometom vred. Preklinjali smo ga in si očitali, da smo naselili njegovi gostobesednosti. Hasan pa je še nekajkrat pripeljal Švabe v Kokrško dolino.

Štirih tovarišev pa ni bilo več. Sicer so Švabi napad drago plačali, vendar je bil njihov napad za mladi bataljon težka preizkušnja.

Takoj drugo jutro smo se vrnili v taborišče. Razmetana živila smo zakopali. Najbrž so jih Nemci zastrupili. Največje skrbi nam je delal kotel, dokler ni Nande od nekje prinesel novega. Lenart pa je izkopal gamsa, ki ga je včeraj še pravočasno zakopal. Namesto Joža je prijel za kuhlnico Tilen. Toda še dolgo potem, kadar je delil, smo se spomnili na Joža.

Še tisto noč nas je peljal novi komisar nad postojanko v dolino. Presenečeni Švabi so videli, da Kokrškega bataljona niso uničili.

S smrtjo sem se srečal še marsikdaj pozneje. Videl sem Švabe, razmesarjene od strojnice, pobirali smo koščke tovariša, ki ga je raztrgala mina. V škofjeloških hribih smo naleteli po borbah Prešernove brigade na SS-ovca, ki je sedel s čelado v naročju ter so mu vanjo kapali možgani iz razbite glave.

Vendar pa je ostal spomin na Joža v grapi najgloblji in najgroznejši. Bilo je pač prvo srečanje.

BOGOMIL FATUR

VSTAJA

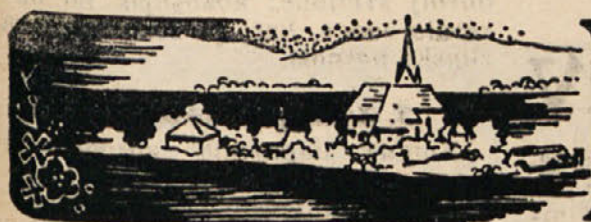
V metež časa položeni,
ščit gorečnosti s seboj,
s strasno vero oboroženi,
živi, mrtvi, nerojeni
stopamo v pravični boj.

Glas prerokov in vodnikov
kliče svoje zveste v zbor:
smrt tiranom, smrt krvnikom,
judežem in oblastnikom
vsega naroda upor!

Vstal je narod. Pesem, vstani,
trubadurja davni glas
tromba bojnih trum postani,
pot pravičnosti oznani,
sodbo, ki jo terjá čas.

Padle žrtve, mučeniki,
smrtné srage preko lic,
neranljivi svetli liki
tisočletjem so mejniki,
vrste večnih plamenic.

Boj pravičnih neizprosno
bo do zmage izbojevan,
krč pretresa zemljo nosno,
zraslo ljudstvo bo ponosno,
seme izkrvavelih ran.

Po naši zemlji

Občina Blato. Nekoliko z napetostjo smo pričakovali, kdo bo v naši občini za prihodnja štiri leta župan, če prej ne pride kaj vmes. Občinski zastop sestoji iz dvanajst mandatov in sicer iz pet Slovencev, pet ÖVP-jevcev in dveh SPÖ-jevcev. Po številu so imeli Slovenci relativno največ glasov in bi bilo naravno, da bi postal župan v občini, ki govori, misli in moli slovensko, Slovenec, ki ima v sebi one moralne vrline, da je kljub vsemu pritisku narodnih sovražnikov ostal značaj in svojega porekla ni izdal in prodal za morebitne trenutke ugodnosti, judeževe groše, ali kakor pravijo za skledo leče. Ponovno spet pribijemo, da vsakovrstno izdajstvo zaničujemo, kakor mora to obsojati vsak pošten človek, saj pravi izrek zgodovinske osebnosti: izdajstvo ljubim, a izdajalca zaničujem.

Toda kdor pozna zlobne in hinavske mahinacije narodnih odpad-

pana in svetovalcev. S petimi glasovi ÖVP-ja in dvema glasovoma SPÖ-ja je bil za župana izvoljen Tomić Franc, po domače Pek v Repljah. Slovenski odborniki so disciplinirano volili svojega županskega kandidata. Torej je v naši občini župan Tomić in sicer iz liste ÖVP. Ime Tomić nam Blažanom nikakor ni neznano in nehoče se spominjamo tudi župana, ki smo ga imeli in mu je bilo ime ravno tako Tomić Franc. Ni ga več med živimi, toda spomin njegov živi med nami. Prvi blaški župan je bil po plebiscitu, izvoljen od Slovencev in sam zaveden Slovenec, navdušen za slovensko stvar, udan svojemu narodu in ponosen na svoje slovenske prednike. Ta mož častnega spomina je bil oče današnjega župana in ne moremo verjeti, da bi se njegov sin vsaj v dno duše ne spomnil očetove vrline, ostati zvest svojemu ljudstvu za vsako ceno, kar je, milo rečeno, pošteno in za človeka dostojno.

Za prvega svetovalca, torej za podžupana je bil izvoljen naš Kumer Mirko, po domače Čečej na Blatu. Drugi naš svetovalec je Trampuš Jurij, po domače Božič v Dobu, in namestnika sta Sadjak Miha, po domače Klančnik v Rinkolah ter Možina Jožef, po domače Žlinder v Dobu.

Slovenski občinski zastopniki, možje, ki jih poznamo, so nam jamstvo, da bodo zastavili ves svoj vpliv in trud za dobrobit cele občine, za koristil vseh občanov, za gospodarske, socialne in narodne pravice vseh onih, ki so jim pri volitvah zaupali svoje glasove. Naši odborniki se zavedajo, da so s svojim delom v prvi vrsti odgovorni svojim volivcem.

Žitara ves. Pri Rutarju v Žitari vesi je bilo v nedeljo, 26. marca t. l., prav živahno vrvenje. Ljudje iz bliž-

nje in daljne okolice so v velikem številu obiskovali razstavo kuharskih izdelkov, ki jih je kot dokaz uspešnega dela pokazal ob svojem zaključku gospodinjsko kuharski tečaj, ki je trajal pet tednov. Razstavljenе jestvine so tudi tukaj pričale o mojsterskih izdelkih kuharske umetnosti. Številne in mnogovrstne so bile razstavljenе dobrote in nikakor ni moglo biti drugače, kakor pa, da so ljudje vse pokupili. Dekleta tečajnice so se v teh kratkih tednih prav gotovo veliko naučile, kar jim bo v življenju dobrodošlo, kajti dobro je, če zna žena in gospodinja dobro kuhati, živati in si pomagati pri vseh potrebnih vsakdanjih delih, kar veliko prispeva k zadovoljstvu in lepemu sožitju ob domačem ognjišču.

V tečaju se je izobraževalo devet deklet, vodila pa ga je tovarišica Milka Hartmanova, ki ji je spretno pomagala tovarišica Buch Anica.

V vrsto uspešnih strokovnih tečajev v letošnji zimski sezoni more Slovenska kmečka zveza vpisati tudi gospodinjsko-kuharski tečaj v Žitari vesi.

Šmihel pri Pliberku. Na cvetno nedeljo bodo v naši šmihelski župni cerkvi spet zazvonili novi zvonovi, ki so jih župljani že tretjič, kar mnogi pomnijo, s težkimi žrtvami nabavili. Niso dolgo zvonili prvi zvonovi, ker jih je v prvi svetovni vojni pobrala tedanja črnožolta avstroogrška monarhija kot material za izdelavo morilnega orožja za pobijanje nedolžnih ljudi. Po prvi vojni smo zvonove s težavo spet napravili, toda ni jim bilo usojeno dolgo služiti, ker jih je nacifažjem pobral v svoje krvave namene.

Vsakokrat pa so še pustili mali zvon, ki je tehtal nekaj deset kilogramov. Žalostno je pel osamljeni

zvon in doživel je bridko uro, ko je bil predlanskim prisiljen zvoniti v čast 10. oktobru, ker ta dan pač ni primeren, da bi se izrabljali posvečen zvon, ker je to dan razpaljenih šovinističnih nagonov in neti sovražlvo in razdor v deželi. In slučaj je hotel, da se je ta mali zvon kmalu za tem odtrgal iz stolpa, padel na tla in se razbil.

Vsi Slovenci in verniki iz župnije pričakujemo, da bodo novi zvonovi zvonili res samo v namene, za katere bodo v nedeljo posvečeni in ne pustimo, da bi jih izrabljali v kakšne politične, nam sovražne namene in naj bi prišlo povelje od kogar koli.

Železniški promet Celovec — Pliberk

Končno vendar bodo na progi Celovec — Pliberk vlaki vozili spet skozi in sicer od 1. aprila naprej. Vlaki bodo vozili po voznem redu, veljavnem od 2. oktobra 1949, samo s to razliko, da bo vozil osebni vlak št. 4502 iz Celovca ob 6.00 in bo prispel v Pliberk ob 7.30, osebni vlak št. 4507 iz Pliberka ob 18.25 in bo prispel v Celovec ob 19.24.

VABILO

na razstavo gospodinjsko-kuharskega tečaja na Bistrici, ki bo v nedeljo, dne 2. aprila 1950 pri Šercerju v Šmihelu.

Razstavljeni bodo kuharski in šiviljski izdelki.

Kuharski izdelki se bodo prodajali.

Razstava bo odprta od 8 do 18 ure.

K obilni udeležbi vabi

Slovenska kmečka zveza.

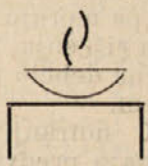
VELIKONOČNE RAZGLEDNICE

Kdor želi velikonočne razglednice s slovenskim napisom, jih dobi po nizki ceni v Celovcu, Gasometergasse 10.

PRISPEVAJMO

vsi za partizanski

spomenik v Železni Kapli

nikov po navodilih iz svojih central, je vedel že v naprej, da se bodo združili proti nam vsi, ne glede na to, če so tudi medsebojna ideološka trenja vsaj na zunaj velika. Če je treba nastopiti proti nam, se na tej točki združijo vsa reakcija.

In tako je tudi bilo. Dne 27. marca t. l. so se izvoljeni občinski zastopniki zbrali k seji, k volitvi žu-

PREŽINOV
VORANCI

POŽGANICA

Domobranci so neovirano dospeli do kmetije, ki je bila res za gozdnim hrbtom. Tu so videli, da se dvoje oken sveti.

„Bedijo!“ so se začudili.

Anderle in Tiče sta pustila ostale na robu gozda, sama pa sta počasi in previdno oprezovala proti hiši ter se ji približala. V sobi sta zagledala družbo moških, sedečih okrog mize, sredi katere je stal velik vrč. Razen treh so bili vsi v civilu, a ta trojica je bila od volkswehra.

„Naši so!“

Oddirjala sta nazaj in takoj nato se je vsa skupina odpravila proti hiši.

„He, odprite!“ so začeli razbijati po steni in po vratih.

Oni znotraj so prestrašeni planili pokonci, zgrabili za orožje, ki je sloanelo pri peči, in skočili proti izhodu, kjer so jih priглеci sprejeli s kliči:

„Granictalerji so tu!“

Prišli so prav k straži na mejo.

„Kaj pa je!“

„Prišli smo vam na pomoč!“ so se bahali priглеci. V nekaj besedah se je vse pojasnilo.

„Vedel sem, da gremo prav!“ je mogočno izjavil Jorgl.

Anderle pa je takoj povzel:

„Ali imate kje kako pripravno ležišče? Nič drugega nočemo. Že od jutra smo neprestano na nogah zaradi teh čušev.“

Straža je Granictalerje odvedla za gumno, kjer so kar oblečeni popadali križem po slami in takoj zaspali...

Sonce je bilo drugi dan že nad Uršljo goro, kar je pomenilo, da je poldne, ko so kloštrski hlapci začeli vstajati.

Prvi se je pobral iz slame mladi Folt. Ko se je, sedeč na otepu, oziral po spečih tovariših, mu je udarilo na uho oddaljeno streljanje, kakor bi grmeli možnarji. Prvo, kar se je fantu zablislilo v glavi, je bila misel na žegnanje. Ker je bil pa delavnik, se mu je čudno zazdelo. Zato je sunil najbližje ležečega Miho. Ta se je zbudil, grdo pogledal nepokojca in se že hotel prevaliti na drugo stran.

„Ali čuješ Miha, kako grmi?“

Trajalo je le dve dobri sekundi in Miho je kar vrglo pokonci, kajti tudi on je začel oddaljeno močno grmenje. Koj drugi hip je bledega lica skočil na noge ter začel slepo suvati v ležeče tovariše in vpiti na vse grlo:

„Vstanite, hej vstanite, živina zaspala! Kaj hrlite, kot bi bili doma na otepah? Voja je, vojna... Streljajo nam okrog glav...“

Kakor bi trenil, je bilo vse pokonci; z zaspanim Johanom vred je vse strmelo v Miho, ki je ves znojen in razkužtranih las stal sredi gumna.

„Kaj se dereš kot vrana v precepu?“ je nejevoljno rekel Gregl, ki ni mogel takoj razumeti položaja. Toda še preden je dobro izrekel zadnjo besedo, je prebledel.

Potem je bilo videti kakor kadar pade jastreb na tropo kokoši. Skočili so pokonci, iskali klobuke, nahrbtnike, puške, preskakovali drug drugega, drug drugemu otimali pobrane stvari in bežali po mostu na dvorišče.

Zadnji je pridrl ven Johan s pučem na rami. Tedaj so se spomnili pučev tudi drugi.

„Pustite zdaj puče! Kaj ne vidite, da streljajo!“

Vidite je bilo preveč rečeno, toda oglašalo se je pravo bobnenje topov sem od Drave in Krke. Ko so kloštrski hlapci spali še pijano spanje, se je doli začela ofenziva slovenskih čet in protiofenziva koroških nemških. Drugače je bil zelo lep in sončen dan; topla sopara je trepetala po Laboški dolini, po vsej velikovski dolini in po Podjuni, mogočno so se dvigale planine, odeje v čudno, modrikasto barvo, ki je bila kakor tenčica. Tu gori na slemenu je vladal skoraj skrivnosten mir, ki ga niti suštenje najbližje prirode ni motilo.

„Kje je neki zdaj pater Lobisser?“ je vzdihnil Anderle.

Odšli so proti hiši, toda na pragu sta jim prišla naproti dva volkswehr-

ovca in še nekaj civilistov. Ko so jih ti zagledali, so se začeli režati:

„No, ali ste se nahrli?“

„Zakaj nas niste prej poklicali? Saj se je vendar že začelo!“

Oni iz hiše pa se niso nehali režati.

„To je spodaj... Tukaj pri nas je popolnoma mirno. Saj vidite, da ne streljajo naši.“

„Kje so prav za prav?“ je vprašal Gregl.

„Tam na onem hribu!“ mu je pokazal eden izmed volkswehrovcev proti zahodu na podolgovato steme, ki se je vzporedno s tem vlekle onstran ozke globače.

Kloštrski hlapci so se malo umirili, toda Anderlu se je oglašila vest.

„Mi bi morali k Birnpamarju! Kako daleč je še do tja?“

„K Birnpamarju? Zakaj pa k Birnpamarju...?“

„Tam je naša komanda!“

Hišna posadka je odbila.

„Če ste namenjeni k Birnpamarju, potem ostanete mirno tudi tukaj. To je ena in ista komanda. Pri Birnpamarju je itak vse črno ljudi...“ je rekel prejšnji volkswehrovec, ki je bil očitno komandant posadke.

Iz veže je prišlo še nekaj civilistov s puškami in s koroškimi deželnimi barvami in s prsih; ko pa sta dva izmed njih zagledala Lobisserjeve prostovoljce, sta oba hkrati zavpila:

„Anderle! Pozdravljeni! Mi smo tudi tukaj!“

Pristavci so spoznali dva kmečka fanta iz šentpavlske okolice.

„Noter, kar noter, saj gotovo še niste zajtrkovali.“

Semenski krompir mora biti zdrav

Slabo seme povzroča često majhen pridelek krompirja; tudi če smo zemljo še tako dobro pripravili in pognojili, to še ni zadosti. — Veliko važnost moramo polagati na kakovost semenja samega. — Krompir, ki smo ga pripravili za seme, moramo pred saditvijo še enkrat dobro prebrati in vzeti za saditev samo zdrave gomolje. Kakor na drugih kulturnih rastlinah, tako se pojavljajo tudi na krompirju razne bolezni, ki vplivajo v veliki meri na zmanjšanje pridelka. — Povzročitelji teh bolezni so razne bakterije; vse one rastlinske bolezni, katere povzročajo bakterije, imenujemo bakterioze.

Pri nas zelo razširjena bolezen krompirja je obročasta bakterioza krompirjevih gomoljev. — Ako prežemo tak po obročasti bakteriozi napaden krompir, opazimo približno 1 cm pod površino krompirja temen obroč, ki se vleče okoli in okoli gomolja; ta obroč je temnejši od ostalega krompirjevega staničevja.

Ako bolezen napreduje, potem obroč porjavi in končno počrni. — Bakterija, ki povzroča razpadanje stanič, izloča razne strupe, kateri uničujejo pralvorivo (protoplasmo), škrob pa se pri tem razkrajja. — V stebli, zlasti pa v cvetih je zelo mnogo povezanih teh bakterij; če je krompir močno napaden od te bolezni, potem tudi ni več užiten.

Ako posadimo gomolje, ki so napadeni od obročaste bakterioze, so posledice zelo kmalu vidne in krompir dostikrat sploh ne vzklaj. V slučaju pa da vzklaj, požene navadno zelo slabotna stebila, ki močno zaostajajo v rasti in kmalu poginejo. Pri onih gomoljih, ki so bili manj napadeni, se bolezenske klice razvijajo dalje in preidejo iz gomolja v stebila, kjer se naselijo in razmnožujejo v cevni povezki, razdirajo staničevje in ovirajo redni tok hranilnih sokov; take rastline vedno bolj hiraajo in končno poginejo. — Nekateri izmed napadenih rastlin ne kažejo poleti še posebnih znakov obolelosti, toda rode gomolje, ki že nosijo v sebi povzročitelje te nevarne bolezni.

Bolezen se prenaša z gomolji, ki so samo malo oboleli; na zunanjo se jim to dostikrat niti ne pozna, dasi ravno izvirajo od bolnih rastlin. Ako smo sadili okužene gomolje, nam nudi polje tudi ob sicer ugodnih prilikah žalostno sliko zaostalih in ovenelih rastlin; pridelek krompirja je vsled tega mnogo manjši, kakovost pa tudi slabša.

Iz tega je razvidno, kako veliko škodo nam povzroča ta nevarna bolezen na krompirju; zato jo moramo zatreti ali pa vsaj močno omejiti, kar dosežemo s točnim in smotrnim odbiranjem semenskega krompirja. — **Izbrati in saditi moramo samo prvovrstno in zdravo seme.**

Pri nas krompir pred saditvijo navadno razrežemo, kar je v toliko dobro, ker se tako najlažje prepričamo, kateri gomolji imajo temen obroč pod površino. Takih gomoljev za saditev ne uporabljamo in jih izločimo, ker bi tako le pomagali, da bi se bolezen zelo hitro razširila. — Pa tudi za časa rasti moramo njivo večkrat natančno pregledati in odstraniti vse v rasti zaostale rastline.

— Nikakor nam ne sme biti žal časa, ki ga izgubimo z odbiranjem; če bomo pri odbiranju semenskega krompirja ravnali vedno tako smotrno, bomo brez dvoma znatno omejili veliko škodo, ki jo sicer povzroča ta nevarna bolezen.

Istotako vpliva zelo slabo na rodovitnost krompirja bakterioza krompirjevih stebel; tudi pri tej bolezni rastline v rasti zelo zaostanejo, listi se jim zavijejo in končno se posuše. — Steblo postane tik nad zemljo črno. Ako je rastlina napadena od te bolezni v času, ko je že napravila gomolje, pridejo bakterije tudi v gomolje, kateri začnejo vsled tega gniti. — Pozno napadeni gomolji prenašajo bolezen na prihodnje leto. Tudi tej bolezni moramo posvečati kar največ pozornosti in uporabljati za saditev samo zdrave gomolje. — Proti tem boleznim postane krompir odpornejši, ako mu zadosti gnojimo s kalijem (s 40%-no kalijevo soljo) in fosforno kislino (s superfosfatom ali tomaževo žlindro); ogibati pa se moramo obilnega gnojenja s svežim hlevskim gnojem, kateri vsebuje zlasti mnogo dušika.

Urejajmo si sedaj tudi zdrave kokošnjake

1. Upravičenost posebne kurnice

Sedaj v pomladanskem času marsikdo misli na popravo hlevov in zgradbo svinjakov; na ureditev posebnega zdravega kokošnjaka (kurnice) pa navadno vsakdo pozabi. In vendar je kurnica za uspeh v kokošnjereji, predvsem v zimskem času, najmanj tako potrebna kot za prašiče dober svinjak. Gotovo se izplača, ustvariti tudi za kure boljše pogoje uspevanja, kajti 10 do 15 kur nam letno lahko da toliko dohodka kot srednjevelika krava. Seveda samo v primeru, če je na razpolago primeren kokošnjak.

2. Lega kurnice

Za 35 kokoši zadostuje kokošnjak z notranjo površino tal 2,70 m krat 1,80 m. Najbolje je postaviti kurnico

ločeno od ostalih zgradb na vrtu, kjer je pašnik za kure, vendar pa tako, da ni od domačije preveč oddaljen. Cenejši in primernejši kokošnjak si lahko uredimo na ta način, da ga postavimo ob kakšno gospodarsko zgradbo, da nam tako ene stene kurnice ni treba posebej graditi. Ob govejem hlevu izkoristimo hlevsko toploto za kure tudi s tem, da del lesenega kokošnjaka porinemo po odstranitvi enega dela hlevske stene v hlev sam, ne da bi sicer med govejim hlevom in kokošnjakom nastal kak prehod ali kakršna koli neposredna izmenjava zraka.

Na kmetih je ta način gradnje najcenejši, najbolj enostaven in najbolj. V tem primeru skušajmo kurnico postaviti vedno na južno, jugovzhodno ali zahodno steno stavbe, ker le tako bo imel kokošnjak vedno

Domačini so namreč že davno izpraznili klet.

Ko sta bila dva puča prazna, se je Granictalerjem žele prav razvezal jeziki. Najprej so odšli Johan, Folt in Jorgl še s tremi drugimi po mošt k sosedu. Vseh skupaj je bilo petnajst mož, ki so ob grmenju topov sedeli v dimnici, občudovali krasni dan in pili.

„Vojska je vojska!“ so rekali. Do večera so bili že vsi, posebno pa Granictalerji in ona dva iz šempavelske okolice, nevarno napiti. Johan in Motl sta smrgala na pogradu, kamor sta bila še o pravem času legla.

Čim bolj je šlo proti večeru, tem bolj je v dolini grmel; boj se je očitno zaostrial. Toda na njihovem odseku je bilo mirno in ni bilo slišati niti puškinega poka.

Ta mir pa je nenadoma presekala patrolja treh volksehrovcov, ki je o mraku z nasajenimi bajoneti vsa razgreta pridirjala mimo hiše in na veliko začudenje zagledala Greglna, Jorglna in Miho, ki so v eni črti stali za hišo in z največjim mirom izlivali mošt za plot. Na gugajočih se prsih so se jim zibali bojni znaki koroških deželnih barv.

„Kaj pa vi tu? Ali ste od heimat-schutzta?“ so jih vprašali.

„Seveda, na straži smo!“

Medtem so zagledali na oknih in vratih tudi ostalo posadko.

„Ali niste dobili nobenega povelja — popoldne?“

„Nobenega!“ je odvrnil komandant straže.

„Kakšen kaos!“ se je patrolja

zgrabila za glavo. „Popoldne je bilo izdano povelje: vsi naprej! Naši so namreč že opoldne predrli sovražno fronto na več mestih od Dravi in Krki. Zdaj moramo pritisniti s te strani. Takoj na noge in naprej! Smer Ruda!“

Ne da bi čakala, kako se bo povelje izvršilo, je patrolja spet v diru izginila z dvorišča.

Komandant straže, ki se je nehote pomnožila s prihodom zašlih Granictalerjev, je zapovedal:

„Takoj na noge in naprej!“

Eden volksehrovcov je s puškinnim kopitom spravil Johana in Motlna k zavesti.

„Ven! Naprej!“

Prešlo je več kot četrt ure, preden je bilo vse pripravljeno za odhod.

Zdaj so stali pred hišo v frontni pripravljenosti z nabitimi puškami in nasajenimi bajoneti. Komandant je pristopil h Granictalerjem in dal Anderlu sveženj ročnih granat. Motl, Miha, Johan ter Folt so opasali te hruške prav tako ravnodušno, kakor njihovi tovariši, čeprav so jih imeli prvič v rokah. Nenadoma se je skozi temo začul Johanov obupni glas:

„Kje je moj puč?“

In tisti hip se je njegova postava že zamajala proti hiši; za njim sta udr-la še Jorgl in Miha, ki sta tudi pozabila puče v hiši. Zdravi granictalerski instinkt, ki jim je pravil, da je na drugi strani razvodja za dobro pijačo mnogo huje, se je še o pravem času prebudil v njih.

(Dalje)

dovolj svetlobe; kokošnjak bo obsevalo sonce, kar je zelo važno za zimsko nesnost.

3. Zunanost kokošnjaka

Komur dopuščajo gospodarske razmere, si bo kurnico sezidal iz opeke. Vsem zahtevam primerne kokošnjaka odgovarja tudi enostaven lesen kokošnjak. Pri lesenem kokošnjaku naj bodo po možnosti stene dvojne; vmes med zunanjo in notranjo steno natlačimo steljo ali kaj podobnega. Če pa stene kurnice niso dvojne, moramo zelo paziti na to, da so vse špranje v steni popolnoma zaprte; s tem preprečimo zelo škodljiv prepih. Toplote naj bo v kurnici le toliko, da ne zmrzne voda. Na sprednji strani kokošnjaka, katera naj bo vedno obrnjena proti jugu ali jugovzhodu, naj bo eno veliko ali dvoje oken. Čim večja so okna, tem več svetlobe in sončnih žarkov pride v kurnico. Okna morajo zavzemati vsaj 2/3 sprednje strani.

4. Notranja ureditev kurnice

Notranost kokošnjaka mora biti popolnoma gladka; vse špranje morajo biti dobro zaprte in zamazane. V špranjah in odprtinah je lega in zavetišče škodljivega mrčesa, vsled katerega trpijo kokoši več kot vsaka druga domača žival. Tla kurnice naj bodo betonirana ali iz desk, vsakakor pa morajo biti gladka zaradi lažjega čiščenja. Stene v kurnici moramo na debelo pobeliti z apnenim beležem.

K notranji opremi kokošnjaka spadajo predvsem grede, na katerih kokoši ponoči počivajo. Grede morajo biti postavljene na posebnih stojalih v višini do 1 m od tal in sicer v zadnjem kotu, kjer je kurnica bolj temna. Grede morajo imeti pravilno obliko, da žival na njih lahko sedi; ne smejo biti okrogle, ampak pretez mora imeti obliko pravokotnika, katerega daljša stranica meri 5 cm, krajša pa 3 do 4 cm. Gornja robova grede morata biti zaokrožena. Ena kokoš rabi približno 20 cm širine grede. Vse grede pa morajo biti v isti višini.

Zaradi lažjega čiščenja kurnice napravimo pod gredami v razdalji 20 cm mizo za blato, ki obsega širino in dolžino vseh gred.

V kurnici morajo biti tudi gnezda, kamor hodijo kokoši nest. Količina časa pripravijo kmečke gospodinjice z iskanjem jajc po senu, v stelji in zunaj v grmovju, kjer nesejo kokoši, ki nimajo urejenega kokošnjaka. Gnezda naj bodo v kotu, v temnejšem delu kurnice. Gnezdo naj ima obliko kocke s stranico 40 cm. V kurnico postavimo tudi krmilno korito, v katero pokladamo perutnini krmo in napajalnik za svežo vodo.

5. Red in snaga v kokošnjaku

Za pravilno oskrbovanje perutnine še ni dovolj, da postavimo in uredimo kurnico, ampak jo moramo stalno držati v najlepšem redu in snagi. Vsako jutro moramo iz kurnice odstraniti blato. Vsak teden ali vsaj vsakih 14 dni moramo izmenjati nastilj na tleh, za kar nam služi: pesek, pepel ali debela rezanica. Vsaj vsak mesec enkrat kurnico temeljito očistimo. Pri tem osnažimo vse stene, vse lesene predmete, stojala in grede z vrelo vodo. Dvakrat na leto, in sicer spomladi in jeseni, pobelimo notranje stene kurnice z apnom, vso njeno opremo pa prepleskamo s karbolinejem ali petroljem. — Ob opisanem redu v kurnici nam da kokoš na leto lahko 30 jajc več kakor običajno.

Potrebne načrte za postavitev kurnic oz. kokošnjakov vam napravi brezplačno tudi gospodarski svetovalec Slovenske kmečke zveze v Celovcu.

V.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: France Košutnik. Tiskarna Rehitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

V hiši ni bilo nikogar izmed domačih.

„Kje so pa ljudje?“ je začudeno pobaral Jorgl nova znanca.

„Krompir sadijo.“

Jorgl je hotel vprašati, kako je v takih razmerah mogoče saditi krompir, toda komandant straže je medtem pristopil in prijetno rekel:

„Morate biti oprezni, ti tukaj so čuši! — Tako nič ne veš...“

Kmetič, ki je domoval na tem slemenu, se je pred leti priselil iz Spodnje Štajerske; bil je eden tistih mnogoštevilnih slovenskih priseljencev, ki so že dolgo pred vojno skoraj poplavljal Laboško dolino, katere prebivalstvo se je iz raznih socialnih in rodovnih razlogov nevarno krčilo. Toda ti priseljenci so se na vso srečo tudi kmalu asimilirali.

Straža je že nekaj mesecev domovala tu ter je zasedla veliko dimnico. V enem kotu so bili pregradi, nastlani s slamo, v drugem velika miza, a v tretjem zid s kvabučnikom.

„Kaj boste pa jedli?“ so jih vprašali mejni stražarji. „Včeraj smo klali ovna in ostalo nam je še kisle juhe.“

Granictalerjem se je zaskominalo, kislja juha je bila po takem dnevu kot nalašč. Takoj so povjenili ogromno ladjo kisle juhe. Po njej se želodec oplakne in znano je, da se da potem spet piti.

„Ali so vaši puči polni?“ so vprašali domači volksehrovci, ko so videli, kako škilijo Granictalerji na puče. „Nismo še utegnili iti k sosedu po mošt, tukaj ga pa ni!“